

WAL-MART STORES Inc.'nin GÜNEY AFRIKA CUMHURİYETİ'NDEKİ YATIRIMI

Güney Afrika Cumhuriyeti Hükümeti, Wal-Mart Stores Inc.'in, Afrikalı perakende devi **Massmart Holdings Ltd.** (Massmart'ın Güney Afrika Cumhuriyeti'ndeki 288 şubesinin yanı sıra, 13 Sahra altı ülkesinde de şubesi bulunmaktadır.) ile birleşmek için verdiği 2,4 milyar dolarlık teklifi kabul etmeye hazırlanıyor. Ancak, hükümetin bu teklifi kabulü bazı çekinceleri de içeriyor. Benzer şartlar, Wal-Mart tarafından mayıs başında verilen ilk teklifte de bulunmaktaydı: *"%51'lik hisselerin Wal-Mart'a devri halinde şirket, önümüzdeki 2 yıl içinde işten çıkarma yapmayacak, yapılmış olan toplu iş sözleşmelerini 3 yıl boyunca değiştirmeyecek, yerel sanayindeki rekabetçi koşulların iyileştirilmesi için de yaklaşık 14.4 milyon dolar yatırım yapacaktır."* Ekonomik Kalkınma Bakanlığı'na bağlı Güney Afrika Cumhuriyeti Rekabet Mahkemesi ise bu koşulların, birleşmenin yarattığı endişeleri ortadan kaldırmaya yeteceğini bildirdi. Ancak mahkeme, Güney Afrika sendikalarınca öne sürülen *"yerel firmalara satın alma kotası konamaması"* ile ilgili şartın, ticari yükümlülüklerin ihlali anlamına gelebileceği gerekçesiyle uygulanamayacağına karar verdi. Bunun üzerine sendikalar, yerel satın alma sözleşmeleri ile ilgili iyileştirme yapılmazsa greve gidecekleri tehdidinde bulundu. Wal-Mart Başkanı ise Rekabet Mahkemesi'nin kararından memnun olduklarını belirterek, tedarik koşullarına uyulmaması halinde sözleşmeden vazgeçebileceğini duyurdu. Massmart Holdings, bu birleşmeyi, Afrika kıtasında kalıcı olabilmek ve Wal-Mart ile pazarını Nijerya, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Angola ve Senegal'de genişletebilmek için bir platform olarak görüyor.

Wal-Mart, Güney Afrika Cumhuriyeti'nde bir holding ile birleşmeye çalışırken zorluklarla karşılaşan ilk çok uluslu şirket değildir. Bu olaydan önce aynı zorlukları Güney Afrika telekomünikasyon şirketi **MTN Group** ile birleşmeye çalışan Hindistan'ın cep telefonu devi **Bharti Airtel** ve **Freeworld Coatings** ile birleşmeye çalışan Japon **Kansai Paint** de yaşamıştı. Tüm bu vakalar, Güney Afrika Cumhuriyeti'nin yabancı yatırımlarla ilgili tutumunu az çok belli etmekte ve küresel ölçekte hâkim olmaya başlayan korumacılık trendini takip ettiğini göstermektedir. Buna bağlı olarak, geçtiğimiz yıl Güney Afrika Cumhuriyeti'ne yapılan doğrudan yabancı yatırımların miktarı UNCTAD verilerine göre 1,3 milyar dolara düşmüştür. 2009 yılında yaşanan durgunlukta da 1 milyon kişi işini kaybetmiş, işsizlik oranı yaklaşık %25'e yükselmiştir. Ekonomik Kalkınma Bakanı ve Rekabet Mahkemesi'nin bağlı olduğu Ebrahim Patel, devletin, imalattan madencilğe kadar uzanan sektörlerde iş imkânlarının yaratılması için daha aktif bir rol oynaması gerektiğini kaydetmiştir.

Wal-Mart'ın Massmart yatırımı ile ilgili teklifi, ülke tarihindeki en büyük yatırımlardan biri olmuştur. Güney Afrika Rekabet Mahkemesi'nden bağımsız bir birim olan Rekabet Komisyonu, Wal-Mart'ın teklifinin kabul edilmesi gerektiği yönünde görüş bildirmiştir.

Hafta boyunca birleşme karşıtlarının en çok tartıştıkları konu, Wal-Mart'ın tedarik zinciri uygulamalarıydı. Wal-Mart'ın ithalatı arttırabileceği, bölgede fabrikaların kapanmasına ve işsizliğe neden olabileceği endişeleri sıklıkla dile getirildi. Ekonomik Kalkınma Birimi'nin yayınladığı bir rapor ise bu endişeleri haklı çıkarmaktadır. Rapora göre Massmart'ın yerel piyasadan yaptığı alımın %1'lik kısmı ithalat ile tedarik edilirse, bu durum yaklaşık 4000 iş kaybına yol açacaktır. Hükümet avukatları, amaçlarının yatırımcıyı korkutmak olmadığını, yalnızca yatırımcıların bu birleşmenin iş imkânları üzerinde yaratabileceği olumsuz etkileri de göz önüne almaları gerektiğini belirtti.